

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2010 m. lapkričio 4 d.

Šiuo metu pasaulio ekonominė padėtis yra kur kas geresnė nei prieš metus, tačiau daugėja ženklų, kad ekonominė plėtra lėtės, ypač išsivysčiusiose pasaulio valstybėse. Siekiant atgaivinti ekonomikos augimą, pastaraisiais metais buvo plačiai naudojamos pinigų politikos ir išdo priemonės; vėliau atsigavimą spartino ir trumpalaikis atsargų ciklo poveikis. Blėstant šių veiksnių įtakai ir esant būtinybei griežtinti išdo politiką (ypač ES), pasaulio ekonominė plėtra praranda pagreitį. Reaguodami į tai, išsivysčiusių šalių, pirmiausia JAV, centriniai bankai planuoja toliau vykdyti skatinamąją pinigų politiką.

Lietuvos ūkyje stebimos dvi pagrindinės tendencijos – su vidaus paklausa susiję makroekonominiai rodikliai stabilizuojasi tik pastaruju metu, o susiję su išorės rinkomis didėja jau metus ar net ilgiau. 2010 m. trečiąjį ketvirtį šios tendencijos nekito, ir realiojo BVP augimą (0,6 % per metus) labiausiai skatino pagrindinės atvirojo sektoriaus veiklos rūšys – pramonė ir transportas. Tai atitiko ankstesnius lūkesčius, ir **Lietuvos banko realiojo BVP prognozės, palyginti su rugpjūčio mėn., liko tokios pačios. Tebesitikima, kad šiais metais BVP padidės 0,5 proc., o kitais metais – 3,1 proc.**

Privačiojo vartojimo raida yra prastesnė negu tikėtasi. Šių metų antrąjį ketvirtį gyventojų išlaidos tebebuvo bemaž dešimtdaliu mažesnės negu prieš metus, palankių tendencijų nematyti ir iš trečiojo ketvirčio mažmeninės prekybos (be variklinių transporto priemonių) duomenų. Todėl vertinama, kad šiais metais privatusis vartojimas turėtų kristi 5,7 proc., o kitais metais – didėti 1,9 proc. Realiosios vidaus investicijos antrąjį ketvirtį, palyginti su pirmuoju, stipriai šoktelėjo. Be atsitiesiančių investicijų į gamybos priemones, gerokai išaugo ir investicijos į pastatus, išskyrus būstą. Jos veikiausiai susijusios su statyba, kuriai panaudojama ES parama. Investicijų kaita buvo geresnė, nei tikėtasi, todėl manoma, kad investicijos šiais metais sumenkės mažiau negu buvo numatyta rugpjūčio mėn. prognozėse – 5,3 proc. Kitų metų prognozės iš esmės nekito.

Naujausi užsienio prekybos duomenys yra geresni, negu manyta: greičiau auga tiek realusis eksportas, tiek importas. Eksportas atsigavo itin sparčiai: šių metų antrąjį ketvirtį rodiklis tebuvo tik truputį mažesnis už aukščiausią lygį, pasiektą prieš dvejus metus. Palankią eksporto kaitą patvirtina ir pramonės duomenys: apdirbamosios gamybos didėjančią apyvartą skatina pardavimas užsienio rinkose, o apyvarta vidaus rinkoje tebėra vangi. Importo atsigavimą, vidaus vartojimui tebesant silpnam, labiausiai skatina investicinės ir tarpinio vartojimo prekės, glaudžiai susijusios su eksporto tendencijomis.

Palyginti su rugpjūčio mėn., išorės sektoriaus prognozės pagerėjo: vertinama, kad šiais ir kitais metais einamoji sąskaita bus perteklinė (atitinkamai 2,1 % ir 0,2 % BVP). Einamosios sąskaitos balansas yra teigiamas jau penkis ketvirčius iš eilės. 2010 m. pirmąjį pusmetį jis sudarė 3,1 procento BVP: nors uždarius Ignalinos atominę elektrinę padidėjo prekybos deficitas, šį neigiamą poveikį einamajai sąskaitai nusvėrė einamieji pervedimai į Lietuvą (daugiausia – ES fondų srutai ir emigrantų pervedimai) ir padidėjęs paslaugų (ypač transporto) perteklius. Vis dėlto teigiamo balanso tendencija bus gana trumpalaikė, nes atsigauant ekonomikai išaugs importas, o Lietuvoje veikiančios užsienio įmonės vėl veiks pelningai. Taigi padidės ir prekybos, ir pajamų deficitas.

Lietuvos darbo rinkos padėtis pastaruju metu stabilizuojasi. Tai atitinka ankstesnius lūkesčius, kad po 2010 m. antrojo ketvirčio nedarbas pamažu mažės, todėl šio rodiklio prognozės 2010 ir 2011 m. nesikeitė (atitinkamai 17,9 % ir 16,5 %). Vis dėlto darbo rinkos padėtis išlieka sudėtinga ir bus vienas svarbiausių ekonominės politikos iššūkių artimiausiais metais. Pirmiausia, pastaraisiais ketvirčiais sparčiai daugėja ilgalaikių bedarbių, jiems didėja tikimybė prarasti kvalifikaciją ir motyvaciją dirbti, todėl nuosmukio metu šoktelėjęs nedarbo lygis gali mažėti lėčiau negu prognozuojama. Antra, šiuo metu ūgtelėjo emigracijos mastas. Nors trumpu laikotarpiu emigracija mažina nedarbo lygį, ilgesniu laikotarpiu ji neigiamai veikia potencialų ekonomikos augimą.

Vertinama, kad 2010 m. infliacija sudarys 1,2 proc., o kitais metais pakils iki 2,3 proc. Pastaruoju metu kainos Lietuvoje keitėsi nedaug ir labiausiai dėl sezoninių veiksnių, todėl šių metų prognozės beveik nekito. Tačiau 2011 m. vartotojų kainų didėjimas turėtų būti spartesnis, nei tikėtasi rugpjūčio mėn., atsižvelgiant į numatomą maisto ir energijos prekių kainų augimą. Dėl nepalankių oro sąlygų esant mažesniai derliui ir įvedus eksporto apribojimus svarbiuose grūdų auginimo regionuose, grūdų kainos tarptautinėse rinkose 2010 m. vasarą labai išaugo, kilo ir kitų žemės ūkio produktų kainos. Šios pasaulinių maisto kainų tendencijos Lietuvos infliaciją turėtų stipriau paveikti kitąmet.

NUMATOMA LIETUVOS EKONOMIKOS RAIDA 2010–2011 M.

	2010 m. lapkričio mėn. prognozė			2010 m. rugpjūčio mėn. prognozė		
	2009	2010*	2011*	2009	2010*	2011*
Kainų ir sąnaudų kaita (procentai, pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą)	4,2	1,2	2,3	4,2	1,0	1,7
BVP defliatorius	-3,7	1,2	1,2	-2,9	1,7	1,2
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	-11,6	-0,2	1,8	-8,3	-5,5	2,9
Importo defliatorius	-10,4	8,7	4,4	-10,2	8,5	5,7
Eksporto defliatorius	-14,2	9,7	5,0	-13,7	12,9	5,7
Ekonominis aktyvumas (lyginamosiomis kainomis, procentai, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas**	-14,7	0,5	3,1	-14,8	0,5	3,1
Privačiojo vartojimo išlaidos	-17,7	-5,7	1,9	-16,8	-2,7	3,2
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	-1,9	-0,7	-0,2	-1,2	-1,7	-0,6
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	-40,0	-5,3	13,9	-39,1	-15,0	16,0
Prekių ir paslaugų eksportas	-12,7	13,6	5,2	-14,3	7,4	4,5
Prekių ir paslaugų importas	-28,4	15,3	6,8	-29,4	10,6	5,0
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis, procentai, palyginti su darbo jėga)	13,7	17,9	16,5	13,7	17,9	16,4
Užimtieji (procentai, pokytis per metus)	-6,9	-5,7	1,2	-6,9	-5,4	1,3
Išorės sektorius (procentai, palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	-1,2	-1,7	-3,0	-0,7	-0,7	-1,1
Einamosios sąskaitos balansas	4,3	2,1	0,2	3,8	1,4	-0,4
Einamosios ir kapitalo sąskaitos balansas	7,7	5,1	3,2	7,2	4,9	2,2

Pastaba. Lapkričio ir rugpjūčio mėn. prognozėse pateikti 2009 m. duomenys gali skirtis dėl duomenų peržiūros.

* Prognozė.

** Tarp BVP sudėtinių dalių neįtraukti atsargų pasikeitimai.